

STRESZCZENIE

Autor: Joanna Adamczyk

Tytuł rozprawy: Życie kulturalne w Krakowie na łamach „Czasu” w latach 1867-1914

Praca omawia wybrane zagadnienia życia kulturalnego w Krakowie w latach 1867-1914 w świetle treści opublikowanych w dzienniku „Czas” w tamtym okresie. Kraków, będący ośrodkiem życia narodowego, odgrywał istotną rolę w kultywowaniu tradycji narodowych i religijnych, a także w rozwoju sztuki, teatru i nauki. Dzięki zgromadzonym pamiątkom historycznym i dogodnym warunkom politycznym, miasto stało się centrum, w którym rozwijała się pamięć o polskiej historii i kulturze. „Czas” stanowił natomiast jeden z najważniejszych na ziemiach polskich organów prasowych wydawanych na przełomie XIX i XX wieku przez środowisko konserwatystów.

Pierwsza część pracy ma charakter wprowadzający do problematyki i dotyczy zagadnienia historii prasy krakowskiej w okresie autonomii galicyjskiej, szczególnie uwzględniając dzieje dziennika „Czas” i jego rolę na tle innych tytułów prasowych. Drugi rozdział poświęcono obchodom wybranych świąt katolickich oraz tradycjom kultywowanym w Krakowie i okolicach. Trzeci z kolei przybliżył tematykę uroczystości patriotycznych: pogrzebów, jubileuszów oraz celebracji rocznic historycznych. Ostatnia z części przywołuje przykłady działalności instytucji i stowarzyszeń kulturalnych.

Analiza treści numerów gazety pozwala na realizację celu pracy, jakim jest ustalenie, jakie informacje odnośnie powyższych aspektów życia kulturalnego ukazywały się w dzienniku oraz czy i w jaki sposób były komentowane przez redakcję. Na jej podstawie stwierdzono, że środowisko „Czasu” angażowało się w życie kulturalne miasta, publikując liczne artykuły na temat świąt, tradycji, uroczystości patriotycznych oraz innych inicjatyw kulturalnych. Wśród omawianych wydarzeń wyróżniały się te o bardziej rozbudowanym programie, takie jak pogrzeby, jubileusze, rocznice historyczne czy zjazdy. W gazecie relacjonowano przygotowania do tych wydarzeń, ich przebieg, a także publikowano komentarze redakcji, m.in. w formie recenzji, oraz teksty literackie, historyczne, etnograficzne czy biograficzne.

W sprawozdaniach z wydarzeń kulturalnych i religijnych dominował patetyczny ton, szczególnie w opisach uroczystości patriotycznych. Często odwoływano się do historii

narodowej oraz religii, podkreślając liczny udział Krakowian w nabożeństwach oraz innych obrzędach. Społeczeństwo Krakowa angażowało się w życie kulturalne, uczestnicząc w obchodach świąt, uroczystości, pogrzebów czy rocznic. W relacjach podkreślano również obecność gości z innych części Polski i z zagranicy, którzy przybywali na wydarzenia religijne i patriotyczne.

W artykułach pojawiały się także uwagi krytyczne, zwłaszcza w recenzjach wystaw czy z przedstawień teatralnych, ale także w kontekście organizacji pewnych wydarzeń.. W gazecie nie brakowało także odniesień do polityki, w tym do lojalności wobec cesarza, ale jednocześnie popierano postawy patriotyczne, nawołując do poszanowania historii i narodowych pamiątek. W ten sposób „Czas” wyrażał konserwatywne stanowisko, które niejednokrotnie stawało się okazją do polemiki z oponentami politycznymi.

Analiza powyższych przejawów życia kulturalnego w Krakowie w oparciu o dziennik „Czas” jest tylko jednym z elementów szerszego zakresu tej tematyki. Dalsze badania mogą obejmować nie tylko święta katolickie, zwyczaje oraz uroczystości i inicjatywy kulturalne, ale także codzienne przejawy kultury w życiu mieszkańców czy również bardziej szczegółowy opis działalności instytucji kulturalnych, grup artystycznych oraz poszczególnych ich przedstawicieli. Ważnym kierunkiem dalszych badań może być także analiza porównawcza z innymi źródłami prasowymi z tego okresu. Autorka liczy, że praca ta będzie impulsem do dalszych badań nad życiem kulturalnym Krakowa przez pryzmat lokalnej prasy.